Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXXIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 6. MARCA (MARCH 6), 1941 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 46

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Stalin zahteva baze od Rumunije!

Diktator Antonescu sklical sejo kabineta

ITALIJANSKE LADJE BOMBARDIRANE

BELGRAD, 6. marca.—Tukaj-ji visoki diplomatični krogi so li informirani, da je sovjetska usija zahtevala od Rumunije kojšen odstop važnih pomor-ih baz ob Črnem morju, da so le zahteve stavljene v obliki timata in da je rumunski dik-tor Ion Antonescu takoj po rejetju ultimata sklical izred-o sejo članov svojega kabineta. ntonescu se je nekaj ur prej rnil v Bukarešto z Dunaja, kjer konferiral z maršalom Goerin-m, nemškim letalskim mini-rom.

V Belgrad dospela poročila še so bila potrjena, toda diplo-atje so uverjeni, da bo Stalin dvzel gotove korake, ker je mška oborožena sila okupirala lgarijo. Rumunija je mobili-rala armado milijon mož in ćji del te se že nahaja ob reki ut na nasprotni strani sovjet-e oborožene sile.

ATENE, 6. marca.—Angleški talci so včeraj uprizorili dva mbna napada na italijanske ine ladje na Jadranskem mor-. Eden je bil izvršen na ladjo, so se nahajale v bližini Chi-are, drugi pa na ladje, zbrane i Valoni, Albanija. Angleži so ničili devet italijanskih bojnih al, ki so čuvala bojno morna-co.

Berlin, 5. marca.—Posadka an-ških mornarjev se je izkrcala nekem otoku v bližini norve-ega obrežja in zajela nekaj mških in norveških jetnikov, roča uradna časopisna agentu-DNB. Nekaj ur pozneje so ngleži zapustili otok.

Poročilo dostavlja, da so se ngleži izkrcali na otoku po mbardiranju ribiških ladjic, so se nahajale ob otoku. Koli-Nemcev in Norvežanov so za-i, poročilo ne omenja.

Kairo, Egipt, 5. marca.—An-ške čete so obkrožile Abesini-na vseh straneh in Italijanom, se nahajajo tamkaj, preti uni-nje, poroča vrhovno poveljs-vo. Angleži so včeraj okupirali e nadaljnji mesti v italijan-Somaliji. To sta Baidoa in loburti, ki ležita 170 milj se-rno od Mogadiscia, glavnega sta Somalije, ki je padlo zad-teden.

General Alan G. Cunningham, hovni poveljnik angleške obo-žene sile v vzhodni Afriki, je zglasil militaristično jurisdik-o nad zasedenimi pokrajinami Somaliji in Abesiniji, katere prej vladali Italijani. Pro-amacija je bila objavljena v irobu, glavnem mestu Kenje, gleške kolonije. Ta uključuje di zagotovilo domačinom, da bodo nadlegovani, če se bodo korili vojaškim odredbam.

Atene, 5. marca.—Grške čete, se bore v gorovju na central-albanski fronti so včeraj uje-165 Italijanov, zaplenile dva nka, mnogo strojnic, pušk ter like količine streliva in druge-bojnega materiala, pravi po-čilo vrhovnega poveljstva.

Angleški zunanji minister An-ony Eden in general John Dill, čelnik britskega armadnega ba, nadaljujeta razgovore z škim vrhitelji v Atenah. Ti načašajo na večjo angleško mo Grčiji, ki jo potrebuje kot sledica razvoja situacije na lkanu in nacijske okupacije sedne Bolgarije.

Rim, 5 marca.—Tu je bilo na-njeno da so Italijani sestre-li tri sovražna letala v spopa-h v zraku nad albanskimi fron-mi. Italijanski letalci so bom-rdirali tudi grške pozicije in ze v Albaniji.

London, 5 marca.—Roji nem-ških bombnikov so se včeraj ponovno pojavili nad mesti v South Walesu. Vrgli so mnogo bomb, ki pa niso povzročile posebne škode. Nekaj bombnikov se je pojavilo tudi nad Londonom, ki pa niso metali bomb. Admiraliteta je naznanila, da so Nemci potopili v tednu, ki se je končal 24. februarja, nekaj angleških parnikov, katerih skupna tonaža je znašala 60,868 ton.

Japonska zagotovila Angliji

Angleški interesi na Daljnem vzhodu niso ogražani

London, 5. marca.—Japonski poslanik Mamoru Šigemitsu je zagotovil premierja Churchilla, da Japonska ne ograža angleških interesov na Daljnem vzhodu. Zagotovilo je izrekel na konferenci s premierjem, ki je trajala pol ure.

Dobro informirana angleška časopisna zveza pravi, da je zagotovilo značilno, ker je bilo podano po izjavi avstralskega premierja R. G. Menziesa, da je prijateljstvo med Anglijo in Japonsko možno. Menzies je nedavno dospel v London.

Poroča se, da je poslanik Šigemitsu izročil Churchillu odgovor japonskega zunanjega ministra Matsuokoja na britsko noto, s katero je premier zavrnil japonsko ponudbo glede posredovanja za mir v Evropi. Šigemitsu je informiral premierja, da Japonska ne bo storila nobenega koraka, ki bi ogražal britske interese na Daljnem vzhodu. Ona bo še nadalje vodila politiko, katere namen je preprečitev raztegnitve evropske vojne na Azijo.

Senatorji apelirajo za podporo

Debata o Rooseveltovem načrtu bo kmalu zaključena

Washington, D. C., 5. marca.—Senatorji, ki vodijo opozicijo proti Rooseveltovemu načrtu za večjo pomoč Veliki Britaniji, so sinoči apelirali na javnost za podporo. Državljane so pozvali, naj poplavijo kongres s protesti, obenem pa so ponovno udarili po Rooseveltovi administraciji in ponovili obdolžitve, da potiska deželo v vojno.

Splošna debata o Rooseveltovem načrtu bo najbrže danes zaključena. Govora bosta imela še dva senatorja, nakar se bo pričela razprava o amendmentih, ki so jih sestavili zagovorniki in nasprotniki načrta.

Pristaši Rooseveltove adminstracije pravijo, da bo načrt sprejet z veliko večino glasov kljub opoziciji, katere vodja je senator Burton K. Wheeler, demokrat iz Montane. Ta ima na svoji strani samo 32 senatorjev. On je včeraj ponovno naglasil, da Rooseveltov načrt ograža usodo Amerike.

Irski minister odpotoval v Ameriko

Dublin, Irska, 5. marca.—Frank Aiken, minister za koordinačijo obrambe, je danes zapustil to mesto in odpotoval v Ameriko. Pojasnjeno je bilo, da se bo pogajal glede pošiljanja ameriškega orožja Irski.

Vlada odredila obnovitev obrata

Člani unij ADF protestirajo

Washington, D. C., 5. marca.—Vojni department je posegel v jurisdikcijski spor, ki je ustavil gradnjo naprav na vojaškem letališču v Daytonu, O. Odredil je, da Penner Corp., ki je dobila kontrakt za konstrukcijo naprav, takoj obnovi obrat. Za to korporacijo delajo člani unij CIO.

Vojni department je ignoriral protest stavbnih unij ADF, ki so oklicale stavko. Prvič se je zgodilo, da so federalne avtoritete direktno posegle v jurisdikcijski spor med unijami. V formalni izjavi vojni department naglaša, da je pogodba med unijo CIO in korporacijo veljavna. Iz tega razloga mora biti obrat takoj obnovljen.

Milwaukee, Wis., 5. marca.—Pogajanja med avtno unijo CIO in Allis-Chalmers Mfg. Co. glede končanja stavke, ki traja že šest tednov, so se ponovno razbila, ko so voditelji unije odklonili kompanijski načrt glede izravnave konflikta.

Chicago, 5. marca.—Unija Farm Equipment Workers CIO je zapretila z raztegnitvijo stavke na nadaljnjo tovarno International Harvester Co. v West Pullmanu. Stavka bo oklicana, če ne bo kompanija sprejela unijskih pogojev glede končanja stavke v štirih tovarnah, ki so zdaj v teku in v katerih je zavojevanih okrog 13,000 delavcev.

V Washingtonu, D. C., se pogajanja med uradniki Harvester Co., uradniki unije in federalnimi posredovalci nadaljujejo. Doslej se še ni pokazalo nobeno znamenje, da bo konflikt kmalu izravnan.

Anglija hoče razgovor z Jugoslavijo

Regent Pavle v Sloveniji

Belgrad, 5. marca.—Premier Dragiša Cvetković in zunanji minister Aleksander Cincar-Maković sta dobila apel od angleškega poslanika Ronalda Campbella, naj se takoj sestaneta z njim na nujni konferenci. Campbell se je pravkar vrnil v Belgrad iz Aten, kamor je poletel z letalom na sestanek z angleškim zunanjim ministrom Edenom.

Regent Pavle se nahaja na gradu Brdu v Sloveniji, nekaj milj stran od nemške meje, nemški poslanik Viktor von Heeren pa je dospel v Zagreb. Diplomatični krogi pravijo, da bo poslanik spremljal regenta, ki jutri odpotuje v Nemčijo, kjer se bo sestal z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Razpravljala bosta o pridružitvi Jugoslavije k osišču Rim-Berlin. Prej objavljeno poročilo se je glasilo, da bo Pavle odpotoval v Berlin in tam konferiral s Hitlerjem.

Poroča se, da je Eden dal posebne instrukcije Campbellu, po katerih se bo ravnal v slučaju vkorakanja nemških čet v Jugoslavijo.

Nadaljnje odslovitve relifnih delavcev

Washington, D. C., 5. marca.—Uprava WPA je naznanila, da bo nadaljnjih 584,000 delavcev, uposlenih pri gradnji relifnih projektov, odslovljenih v prihodnjih treh mesecih. Gradnja mnogih projektov bo ustavljena, ker bo vsota, katero je dovolil kongres za financiranje relifnih del, kmalu potrošena.

TURŠKA VLADA ZAVRNILA HITLERJEVO PONUDBO

Nacijski krogi svare Grčijo

VAŽNA POSVETOVANJA V BELGRADU

Ankara, Turčija, 5. marca.—Člani vlade so se sestali na izredni seji potem, ko je turški predsednik Ismet Inonu prejel osebno poslanico od Hitlerja. Ta je vsebovala zagotovila, da bo Nemčija čuvala turške interese, če se Turčija pridruži osišču. Poslanica je bila dramatično izročena turškemu predsedniku po petih članih nemške misije, ki so dospeli z letalom v Ankaro. Doznava se, da je poslanica vsebovala apel, naj Turčija posreduje v vojni med Grčijo in Italijo. Iz zanesljivih virov poročajo, da je Turčija zavrnila Hitlerjevo ponudbo in apel. Hitlerju je dala razumeti, da ostane nezavojevana zaveznica Velike Britanije.

Hitlerjevi emisarji so baje zagotovili Turčijo, da ji ne preti nobena nevarnost s strani Nemčije. Slednja ji hoče prav za prav pomagati. Zagotovilo o pomoči je bila poteza, ki naj bi preprečila vstop Turčije v vojno na strani Anglije. Izredne seje kabineta, na kateri je bila razprava o Hitlerjevi ponudbi, se je udeležil tudi feldmaršal Fevzi Cakmak, šef turškega armadnega štaba.

Turška ministra za notranjo obrambo in notranje zadeve sta po seji odpotovala v Istanbul, da si ogledata glavne obrambne točke v evropski Turčiji. Od tam bosta šla na mejo ob Bolgariji, da pregledata tamkajšnje utrdbe.

Berlin, 5. marca.—Nacijski krogi so sinoči opozorili Grčijo, "da ne more služiti dvema gospodarjema." Opozorilo je bilo tudi svarilo, da bo Grčija trpela posledice, če se ne bo uklonila pritisku in sklenila premirja z Italijo.

Isti krogi so naglasili, da je prijateljstvo med Nemčijo in sovjetsko Rusijo trdno, čeprav je slednja okrcala Bolgarijo, ker je dovolila vstop nemškim četam na svoje ozemlje. Dalje so poudarili, da nemška armada v Bolgariji ni okupacijska, temveč zaščitna.

Nacijski tisk spet objavlja poročila o sabotaži v Jugoslaviji. Med drugim omenja eksplozijo v čistilnici olja v Zagrebu. Tisk trdi, da so to povzročili angleški agentje. Slične obdolžitve so bile izrečene glede Rumunije in Bolgarije, preden so nemške čete zasedle državi.

Uradna časopisna agentura DNB je objavila poročilo iz Belgrada, da je dr. Vladimir Maček, podpredsednik jugoslovanske vlade, sprejel nemškega poslanika Viktorja von Heerena na svojem posestvu. Na sestanku sta razpravljala o važnih zadevah. Poročila, da bo Jugoslavija posredovala za mir med Grčijo in Italijo, še niso bila potrjena v Berlinu.

Poostritev kontrole ameriškega izvoza

Washington, D. C., 4. marca.—Čez tretjina blaga, spadajočega v izvozno trgovino, ki predstavlja vrednost $4,000,000,000 letno, je podvržena kontroli v interesu narodne obrambe. Okrog 2500 predmetov in produktov je na kontrolni listi in ta se stalno daljša. Omejitve se nanašajo v prvi vrsti na izvoz blaga v Rusijo in na Japonsko. Konštantin Umansky, ruski poslanik v Washingtonu, je imel več konferenc z državnim podtajnikom Wellesem v zadnjih dneh. Poslanik se je pritožil proti restrikcijam, ki ovirajo izvoz ameriškega blaga v Rusijo.

Tokio čaka na francoski odgovor

Premirje med Siamom in Indokino bo podaljšano

Tokio, 5. marca.—Petainova vlada v Vichyju še ni dala odgovora Japonski, ali sprejme ali zavrže pogoje glede izravnave spora med francosko Indokino in Siamom. Pogoje je predložila Petainu tokijska vlada.

Charles Arsene Henry, francoski poslanik v Tokiju, je informiral japonsko vlado, da še ni prejel navodil iz Vichyja. Kakor hitro jih bo dobil, se bo oglasil v uradu japonskega zunanjega ministra. Navodila morajo priti iz Vichyja danes. Če ne bodo prišla, bo morda premirje med Indokino in Siamom podaljšano.

Siamska vlada zahteva velike koncesije od Indokine. Te ukljuđujejo med drugim odstop pokrajin, ki obkrožajo provinco Cambodijo. Premirje je bilo sklenjeno pred nekaj tedni in s tem so bile bitke v obmejnih krajih med siamskimi in indokinskimi četami, v katerih sta obe strani utrpeli velike izgube, ustavljene.

Nemci so se naveličali vojne

Pritožbe proti redukciji odmerkov živil

Chicago, 5. marca.—Otto Strasser, vodja Črne fronte, protinacijske organizacije, je prejel poročilo od enega izmed svojih glavnih agentov v Nemčiji o položaju v tretjem rajhu. Poročilo je bilo poslano Strasserju preko Turčije.

Avtor poročila je gestapovec, tajni policaj, ki je bil transferiran v Bolgarijo. Poseben sel je odnesel poročilo v Istanbul, odkoder je bilo poslano Strasserju, ki se nahaja v Ameriki.

Poročilo omenja med drugim, da je bojno razpoloženje med Nemci padlo na nizko točko in da nacijska propaganda ne more prepričati Nemcev, da ameriška pomoč Veliki Britaniji ne bo imela učinka na izid vojne. "Nemško ljudstvo se je naveličalo vojne, dočim nacijska stranka dela na vse kriplje, da ojači vojno mašino," pravi poročilo. "Vojaki, ki se vračajo domov iz Norveške, Flandrije in Poljske, pripovedujejo o neuspelih poskusih invazije Anglije, da so Angleži izlili tone olja na morje, ga zažgali in da je v ognju zgorelo na tisoče nemških vojakov Vojaki tudi pripovedujejo, da je 65,000 Nemcev padlo na Norveškem. Mnogo tisoč vojakov je utonilo, ko so Angleži napadli in potopili transporte. Nemški konzuli na Švedskem plačajo za vsako dobljeno truplo 75 centov. Bolnišnice so natrpane z nemškimi letalci, ki so si nakopali čudne mentalne bolezni. V soglasju z nacijskim načelom, da so inferiorni ljudje breme rajhu, je bilo mnogo bolnikov v umobolnicah umorjenih s plinom, da so v teh dobili prostor letalci. Samo v neki umobolnici pri Monakovu je bilo na ta način umorjenih 400 oseb."

Poročilo dalje pravi, da se nemški prebivalci odprto pritožujejo proti redukcijam odmerkov živil, vojni in nacijski tajni policiji. Jeze se tudi, ker so očetje in sinovi razkropljeni po vsej Evropi. Poveljnik nacijske tajne policije v Prusiji je bil napaden po nekem vojaku in obstreljen. Pet milijonov tujih delavcev gara zdaj v Nemčiji. Med temi sta dva milijona francoskih vojnih ujetnikov. Nemci ne smejo imeti nobenih stikov s temi delavci.

Velika Britanija pretrgala odnošaje z Bolgarijo

Angleži v Jugoslaviji pozvani domov

BELGRAD ODREDIL MOBILIZACIJO

Sofija, Bolgarija, 5. marca.—Velika Britanija je danes pretrgala diplomatične odnošaje z Bolgarijo. Prelom je prišel, ko je angleški poslanik George W. Rendel obiskal bolgarskega zunanjega ministra Ivana Popova, mu prečital deklaracijo in nato vprašal za potni list. Preden je šel v zunanji urad, je Rendel namignil, da bodo angleški letalci kmalu pričeli bombardirati bolgarska komunikacijska središča, ki so pod kontrolo Hitlerjevih čet.

Rendel je sestavil deklaracijo, katero je predložil bolgarski vladi danes zjutraj, po instrukciajh, katere je dobil od angleškega zunanjega ministra Edena, ki se nahaja v Atenah. Načelniki holandskega, poljskega in belgijskega poslaništva v Sofiji bodo izročili slične note bolgarski vladi z naznanilom o prelomu odnošajev ,nakar se bodo odpeljali s posebnim vlakom iz Bolgarije.

Doznava se, da so bili Angleži v Jugoslaviji pozvani, naj odpotujejo domov. To pomeni, da so britski krogi uverjeni, da se bo Jugoslavija udala pritisku Nemčije in Italije ter se pridružila osišču. Angleži so bili instruirani, naj odpotujejo iz Jugoslavije v Solun, Grčija, in od tam v Istanbul, Turčija.

Prelom med Veliko Britanijo in Bolgarijo je prišel po 25 letih in petih mesecih. Odnošaji med državama so bili pretrgani tik pred vstopom Bolgarije v prvo svetovno vojno na strani Nemčije in Avstrije, v kateri so bile centralne sile in Bolgarija poražene. Slednja je izgubila kot posledica miru, sklenjenega v Versaillesu, velik kos ozemlja. Bivši car Ferdinand, čigar sin Boris zdaj vlada Bolgarijo, je bil izgnan iz dežele.

Ulica, po kateri je Rendel korakal v urad bolgarskega zunanjega ministra, je bila natrpana z nemškimi tanki, motornimi vozili in vojaštvom. Nacijske vojaške kolone se vale proti grški in turški meji od zadnje sobote, ko se je Bolgarija formalno pridružila osišču Rim-Berlin. Rendel je prej informiral ameriškega poslanika Geo. H. Earleja o prelomu odnošajev, nakar je slednji prevzel nadzorstvo nad angleškimi zadevami.

Bolgarske čete, opremljene z orožjem, korakajo po sofijskih cestah. Čez sto lovskih letal nemškega izdelka, ki pa so dobila bolgarske znake, je zbranih na novem letališču pri Sofiji. Oboroženi policijski oddelki patruljirajo sofijske ceste, da preprečijo komunistične demonstracije, ki lahko nastanejo kot posledica ukora, ki ga je dobila Bolgarija iz Moskve, ker se je podala pred Hitlerjem in dovolila vstop nemškim četam na svoje ozemlje. Poročila iz Bukarešte se glase, da so bile ruske vojaške posadke ojačane v Besarabiji, ki leži na drugi strani reke Prut od po Nemcih okupirane Rumunije.

Belgrad, 5. marca.—Naznanila o mobilizaciji vsebujejo letaki, ki so se pojavili v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani in drugih mestih. "Prijavite se za vojaško službo!" se glasi poziv. "Vsi moški, rojeni v dobi od l. 1891 do l. 1919, se morajo prijaviti do prihodnje nedelje, 9. marca, za vojaško službo."

Domače vesti

Nov grob starega pionirja

Fleming, Kans.—Dne 27. februarja je umrl v tukajšnji naselbini in vseh okoliških slovenskih naselbinah dobro poznani Anton Skubic, star 72 let in doma od Šmarja pri Brežicah. Umrl je naglo; najbrže ga je zadela kap na možganih, kajti našli so ga mrtvega v postelji. Bil je član društva 30 SNPJ in tudi član KSKJ. Bil je pionir v tej naselbini, v kateri je živel 37 let in pred leti je bil aktiven društvenik. Zapušča ženo in več odraslih otrok.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Dne 3. t. m. je v bolnišnici umrl Anton Hočevar, star 32 let in rojen v Ameriki. Zapušča starše in tri brate.

Unija predloži zahteve Fordu

Akcija za odvrnitev stavke

Detroit, Mich., 5. marca.—Koraki, ki naj bi preprečili izbruh stavke v tukajšnjih tovarnah Ford Motor Co., so bili storjeni. Avtna unija CIO je sestavila zahteve in te bo v njenem imenu predložil kompaniji James F. Dewey, član spravnega odbora federalnega delavskega departmenta. Ako jih bo Ford odklonil, je stavka neizbežna. V Fordovih tovarnah je uposlenih čez 90,000 delavcev.

Zahteve uključujejo priznanje unije ali pa pristanek na volitve glede reprezentacije pri kolektivnih pogajanjih, zvišanje plače za deset odstotkov, zaščito starostnih pravic in odpravo priganjaštva. Unija CIO je že obvestila državne avtoritete o stavki v smislu zakona.

Dewey je izjavil, da bo predložil zahteve unije kompaniji na sestanku z upravitelji Fordovih tovarn. Družba ima za $150,000,000 naročil od federalne vlade.

Unija je že okupirala dve poslopji nasproti Fordovih tovarn v River Rougu, kjer bo glavni stan voditeljev stavke, ko se bo ta začela. Podvzeti so bili že koraki glede mobilizacije piketov, ki bodo oblegali tovarne.

Michael F. Widman, direktor organizatorične kampanje v Fordovih tovarnah, je izjavil, da ima unija CIO večino med delavci. On je dalje rekel, da se kompanija lahko izogne stavki s priznanjem unije. Ako se bo upirala, ne bo unija odgovorna za posledice.

Angleški delavci se upirajo

Minister Bevin naznanil mobilizacijo

London, 5. marca.—Resni delavski nemiri lahko izbruhnejo med pristaniščnimi delavci kot posledica opozicije proti vladni kontroli pomolov in načrtu, ki določa, da ti delavci postanejo vladni uslužbenci. Poroča se, da je 90 odstotkov pristaniščnih delavcev proti taki kontroli.

Delavski minister Ernest Bevin je naznanil mobilizacijo pristaniščnih delavcev. Ta se prične prihodnji teden. Bevin je naglasil, da je mobilizacija potrebna, da se pospeši razkladanje tovorov s parnikov, ki prihajajo v angleške luke. Opozicija proti mobilizaciji je največja v Glasgowu. Slišijo se grožnje o oklicu stavk, dasi avtoritete trdijo, da se je večina delavskih unij in organizacij delodajalcev izrekla za Bevinov načrt.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (četrtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, da je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik z listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (March 31, 1941), polog vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

128

Demokracija in krona

V Amer. Slovencu čitamo, da so nekateri bivši in sedanji gl. odborniki KSKJ prejeli iz Belgrada kraljevsko odlikovanje reda sv. Save in jugoslovanske krone.

Ivan Cankar pripoveduje, kako so nekoč dežev**ali "ordni" avstrijske c. kr. vlade na Slovence in marsikdo — ko mu je nepričakovano obvisel**o svetlo znamenje na suknji — se je v zadregi vprašal: Kaj sem pa storil? — — —

Kakšnih misli in občutkov so naši odlikovanci glede tega, je njihova osebna zadeva. Mi jim tega niti najmanj ne zavidamo, lahko pa povemo, kaj bi mi storili, če bi po nesreči stopili pod kap, s katere lijejo "ordni" na desno in levo. Vzeli bi pero v desno roko in napisali pošiljatelju "ordna" tole:

Cenjena vlada! Čutimo, da si naredila pomoto. Ti daješ "ordne" le onim — razen če ti je za "ordne" toliko kolikor je pet krav za groš — ki služijo tvoji kraljevini, mi pa tega ne delamo, ker ne moremo služiti dvema gospodarjema. Mi služimo samo ameriški demokraciji in nikomur drugemu! Zavedamo se tudi, da tvoji "ordni" in ameriška demokracija nikakor ne gresta skupaj. Ker nam je torej ameriška demokracija več kot tvoja kraljevina — se ti prav lepo zahvalimo za tvoj "orden", katerega ti vračamo s prvo pošto. Daj ga komu v starem kraju, ki je te reči bolj vesel kot je cigan belega kruha. Pa zdrava ostani! — — —

Če je laž bojno sredstvo—

Pred tedni je po Ameriki završala vest, da je vlada v Washingtonu naročila milijon ali poldrugi milijon mrtvaških rakev za ameriške vojake. To je bil masten ocvirek za pacifiste, "apizarje" in petokolonce! Saj je bilo jasno, da naročilo milijona rakev pomeni vojno, nič drugega kot vojno. In "vest" o rakvah je šla kot plamen od bilke do bilke na preriji — od petokolonca do petokolonca, od "apizarja" do "apizarja", od pacifista do pacifista.

Zadnji teden so odgovorni uradniki v federalni vladi izjavili, da je novica o milijon ali poldrugi milijon rakvah navadna izmišljotina. Nadalje so pojasnili, da je bila "vest" skrajno absurdna. Za časa zadnje vojne, ko je imela Amerika tri milijone vojakov v aktivni službi, ni bilo nobene masne produkcije krst za ubite vojake; naročili so le toliko krst kolikor mrličev je bilo pripeljanih domov, druge so enostavno sežgali na bojiščih ali pokopali brez krst. V mirnem času seveda, kadar umre vojak ali pomorščak v službi, mu vlada preskrbi krsto — toda absurdno je misliti, da jih bo letos ali prihodnje leto umrlo milijon.

Pojasnitev je logična in ocvirek je padel pod mizo. Toda, dokler je bil na mizi, je bil imenitna propaganda zoper Rooseveltov načrt pomoči za Anglijo. Prvi se je tega ocvirka poslužil senator Wheeler, ki je demokrat. To poudarjamo zaradi tega, ker nekateri naši bratje še vedno mislijo, da beseda "demokrat" pomeni demokratsko stranko, kakršna je bila še pred desetimi leti . . .

Senator Wheeler je torej prvi vrgel laž o milijon rakvah v javnost in za njim so jo pobrali vsi petokolonci, vsi "apizarji" in mnogo — socialistov-pacifistov, kajti z največjo resnobo je to laž objavil tudi Call, glasilo Thomasove sekte. Ne zamerimo toliko petokoloncem in "apizarjem", če se poslužujejo lažnjive propagande, kajti oni so zmožni vsega, zelo pa zamerimo Thomasovim socialistom, ki so veljali do nedavnega, da se bojujejo s poštenimi sredstvi, da imajo še etična načela, da vsaj pri njih še ne velja, da "namen posvečuje sredstva" . . .

Če manjka principov—

Že nekaj let se kavsajo med seboj na nož pristaši Stalina in Trockega kot smrtni sovražniki. "Trockist" je veljal pri prvih za največjega izdajalca in manj ko psa, dočim je "stalinist" veljal pri drugih za isto. Edino objektivna bodoča zgodovina bo morda dognala koliko pristašev Stalina in Trockega je umrlo v čevljih pod medsebojnim nožem ali krogla.

To pa ni motilo "trockistov" v New Yorku, da se ne bi zedinili s "stalinisti" vred za skupnega kandidata za kongres, katerega so s skupnim delom in pritiskom usilili na glasovnico Ameriške delavske stranke. To stranko namreč ko-

(Dalje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Kulturna prireditev Clevelandčanov v Detroitu

Cleveland, O.—Današnji razburkani časi, kakršnih menda še ne pomni zgodovina, delajo človeka nervoznega in če človek ne dobi vsak teden par ur spremembe — duševnega razvedrila, da se živci umirijo, ni nič čudnega, če zboli. Najlepše zdravilo za umirjenje živcev je klasična glasba in lepo petje, kakor tudi igra, iz katere človek dobi pouk in se pošteno in neprisiljeno iz srca nasmeje.

Cankarjeva ustanova bo pripeljala v Detroit v nedeljo, 9. marca, pevce Glasbene matice, ki bodo peli v četverospevu, dvospevu in solih. In sicer poznane in priznane pevce Louisa Beleta, Franka Pluta, Johna Lubeta, Johna Nosana in Tončko Simčič, tajnico Naprednih Slovenk št. 137 SNPJ. V igri "Nevtralni Amor", ki jo je spisal Ivan Molek, bosta pa pela igralca in pevca od soc. Zarje Tony Perušek in Josephine Turk. Anton Eppich bo tudi pel in kako . . .! Boste videli, kako hitro se zaobrne iz dobrega prijatelja v zagrizena sovražnika v vojnem času. Karakterja bosta igrala Anton Eppich in Milan Medvešek. Kaj bo pa njima povedal podpisani, da se umirita in sta zopet prijatelja, boste slišali v Delavskem domu na Livernois Ave. prihodnjo nedeljo. Vloge imata tudi John Ceeh in Frank Česen, ki bosta igri pripomogla k boljši efektivnosti.

V imenu Cankarjeve ustanove in detroitskih naprednih Slovencev vabim vas vse iz Detroita in okolice, kakor tudi iz Toleda, O., da posetite to prireditev v velikem številu. Duševnega užitka in zabave bo za vse. Program se prične ob 2:30 popoldne. Pridite!

Louis Zorko.

Detroit pričakuje Clevelandčanov

Detroit.—Ko se je pred leti med ameriškimi Slovenci pojavilo trenje "nesrečne" Cankarjeve sohe in kaj je bil on in komu spada, so si ga hoteli lastiti oni, ki so ga v njegovem življenju zasmehovali in sramotili. Pa se je pojavila mala skupina pridnih naprednih delavcev v Clevelandu in sklicala sestanek vseh resničnih prijateljev Cankarja, ki so mu postavili spomenik, živ spomenik. In tako se je brez vsake kričeče reklame rodila revija Cankarjev Glasnik, ki je ponesla njegovo živo besedo med delavce trpine. Saj za te je Cankar pisal in jih učil.

Cankarjev Glasnik stopa v četrto leto svojega pohoda, zvest svojemu namenu in tudi zavedajoč se težav, ki ga še čakajo pri vršenju svoje misije. Odbor Cankarjeve ustanove, njeni prijatelji in somišljeniki so v teh letih izvršili veliko dela: pisali so, agitirali, prirejali predstave in zabave za to ustanovo, da so jo postavili na zdravo finančno podlago, kajti naročnike ni mogoče dobiti kar čez noč, posebno ne, ker je sprva bil vtis, da bo revija škodovala naprednim listom. Kasneje se je izkazalo, da je bilo to zmotno, kajti tisti, ki čitajo napredne liste, so bili med prvimi naročniki CG in drugih listov niso odpovedali.

Želja Cankarjeve ustanove je, da se z revijo seznanijo tudi druge naselbine. In tako je CU priredila lani par dobrih programov v Strabanu, Pa., v zadovoljstvo vsem, ki so bili navzoči. Tudi finančni uspeh je bil povoljen.

V nedeljo, 9. marca, priredi ta ustanova varieten program v Detroitu v Slovenskem delavskem domu na 437 Livernois ave. s sodelovanjem pevskih zborov Svobode in Napreja. Pričetek ob 2:30 popoldne. Iz Clevelanda pride 15 pevcev in igralcev, mogoče tudi več. Podana bo Molkova enodejanka "Nevtralni Amor", krepka satira, ki je žela uspeh povsod, kjerkoli je bila igrana. Pevci—Bele, Plut, Nosan, Lube in Tončka Simčič—ki bodo nastopili v kvartetu, duetu in solospevih, so zadivili publiko že neštetokrat, in kdor jih je enkrat slišal, jih ne pozabi kmalu. Tudi detroitska zbora si gladita grla za nedeljski nastop. Oba sta podala na odru že lepo število dobro proizvajanih programov in tudi sedaj ne bosta zaostala za prejšnjimi.

Torej nihče naj ne zamudi te res izredne prilike videti in uživati ta program v nedeljo popoldne. Vstopnice v predprodaji so po 50c. Omeniti moram, da pevci in igralci ne dobe za svoj trud nobenega plačila—čisti preostanek bo šel za Cankarjev Glasnik. In če so oni pripravljani doprinesti te žrtve (priti iz Clevelanda v Detroit), je dolžnost nas Detroitčanov, da napolnimo dvorano. Vabimo tudi somišljenike iz Canade in Toleda, ki so se že večkrat odzvali našemu vabilu in prišli na naše priredbe.

Ta program se vrši pod avspicijo Delavskega doma. Poleg Napreja in Svobode so se prav hvaležno odzvala tudi druga društva in klubi, ki so pridno na delu s prodajanjem vstopnic. Vstopnice dobite v obeh domovih in tajnikih naprednih društev.

Tukaj se šušlja, da ima clevelandski "Charlie Chaplin" (Anton Eppich) nekaj posebnega v rokavu za Detroitčane. Kaj je, pridite v nedeljo popoldne v Delavski dom in videli boste skrivnost. Po programu bo ples in zabava. Vas uljudno vabi pripravljalni odbor.

Jakob Gorup.

Tudi—"prosperiteta"

Kemmerer, Wyo.—Dne 28. febr. je Kemmerer Coal Co. zopet odslovila okrog 20. premogarjev v rovu Gomer. Tako bodo imeli s svojimi družinami vred zopet—"prosperiteto".

Anton Tratnik.

Prosveta se jim dopade

Canton, O.—Ko prilagam imena petih družinskih članov za obnovo naročnine na naš dnevnik, moram povedati, da je Prosveta moj velik prijatelj; posebno sedaj v teh dolgih zimskih večerih. Komaj pričakujem pismonoše s Prosveto.

Me veseli, da so kritike o koledarju skoraj končane. Par mesecev je bilo polovico dopisov le o tem. Po mojem mnenju so take kritike slaba reklama za društva in jednoto, ker Prosveto čitajo tudi nečlani.

Društvo McKinley 733 SNPJ bo obhajalo svojo desetletnico 26. aprila v Music Halli na 810 E. Tusc ave. Kaj bo vse na programu, bo kasneje poročano. Vem pa, da bodo valčki in polke prvovrstne, ker za to bo skrbel Frank Barbič s svojo godbo. Vsa okoliška društva so prošena, naj ne prirejajo zabav ta dan in naj se udeleže te priredbe.

Frances Gerbec, 733.

Stari kraj v La Sallu

La Salle, Ill. — Posebne prosperitete tukaj še ni, ker je še vedno precej ljudi brez dela. Edino pri Westclock Co. imajo nekaj novih naročil, da tudi ponoči delajo ter so uposlili par sto mladih ljudi. Na društvenem polju pa gremo naprej.

Kakor je bilo že poročano, bomo prihodnjo nedeljo popoldne videli stari kraj na platnu v našem Slovenskem domu. Kot slišimo, so te slike izredno zanimive. Pod avspicijo tukajšnje federacije SNPJ jih bo predvajal Jakob Zupan iz Chicaga.

Druga prireditev pa bo meseca maja, ko bo angleško poslujoče društvo SNPJ priredilo angleško igro. Na svidenje na obeh priredbah.

Anton Udovich.

Glas starega moža

Schuylerville, N. Y.—Namenil sem se malo pokritizirati dopisnike. Prosveto čitam, odkar izhaja. Nekateri dopisi so taki, da so za oddaljene čitatelje, katerim stvar ni znana, brez pomena. Ne rečem, da so vsi taki. Drugi se pa zaženejo v stvar, da ni konca ne kraja. Ni dolgo, da so se mi radi klobas že sline cedile. Zdaj je bil na vrsti koledar, kdo mu bo lepšo sliko napravil. Koliko prostora se porabi brez potrebe.

Tudi jaz bi se včasih oglasil, toda se bojim kritike, ker danes je treba previdnosti, jaz pa nisem dosti hlač trgal po šolah. Letos bo tudi konvencija in člani so se pričeli oglašati z razpravo o pravilih. Čitam tudi več dopisov iz mladih let. Naj še jaz povem, kako je bilo pred 60 leti in kako je naš narod čislal tisti narod, ki mu danes dela preglavice in ga zatira.

Pred 66 leti sem tudi jaz za pastirja služil in šel po stopnji naprej za hlapca. Bil sem večinoma na Notranjskem. Fural sem iz Idrije v Trst, Koper in Vipavo in sem naletel na dosti Slovencev in slovenskih gostiln, v katerih niso hoteli znati slovenski. Povsod je bilo "parla Italiano?" Če je znal nekaj več kot drugi, je že hotel biti Italijan. In ko so Italijani zasedli tiste kraje, sem jim na žalost privoščil "parla Italiano".

Drugi je bil Nemec, ki je bil med Slovenci v posebnih číslih oziroma več kot drugi. Jaz sem imel dosti skušnje med njimi. Ko sem odslužil Franca Jožefa, sem šel v Bosno, ker domov nisem imel po kaj iti. Pri vojakih sem dobro "avanziral" tudi v nemščini. Tako sem vandral po Evropi 15 let in nihče ni vedel zame. Kar se dela tiče, je bilo najbolje v Nemčiji. Ampak nemški narod je zelo ohol in Nemce ne prepričaš, da je kdo višji od njih.

To omenjam zato, ker se ljudje prepirajo, čigava zmaga bi bila bolja. Če bo zmagala Nemčija, bo gorje za druge narode. Potem bo s pomočjo Rima zrušena vsa civilizacija v Evropi. Če bi zmagala demokracija, bi bilo potem bolje kot prej; če zmaga diktatura, potem bo svet zrušen za dolga leta.

Matthew Galičič, 56.

Detroitske novice

Detroit, Mich.—Pri nas smo imeli dne 17. febr. primarne volitve, na katerih smo volili sodnike za razne urade kot: Recorders Court, Circuit court, Common Pleas court itd. Avtomobilska unija CIO je poslala vsem članom dopisnice, na katerih so bila imena delavstvu naklonjenih kandidatov, ki so jih priporočali unijski uradniki.

Izmed vseh kandidatov, katere so unijski uradniki priporočali, je dobilo samo par dovolj glasov, da pridejo v aprilu na glasovnico. To znači, da bo vzelo še veliko dela in truda pri uniji preden bo izvežbala svoje delavce, da bodo znali voliti v svoj prid. Vseh oddanih glasov je bilo okoli 150 tisoč. Avtomobilskih in drugih delavcev (unionistov) je pa nad trikrat toliko.

Zadnje volitve so pokazale pravo zanikrnost volilcev. Veliko je tudi takih, kateri se zanašajo, da jim boš ti vse preskrbel (let George do it) in na krožniku postavil pred nje. Namesto da bi šli volit, igrajo karte in druge neumnosti uganjajo. Tudi je takih, kateri so tako brezbrižni in leni, da se še registrirati nočejo, da bi imeli pravico voliti. Ako hočete, da bodo vam (delavcem) naklonjeni kandidati izvoljeni, udeležite se volitev v aprilu in nikar ne pozabite voliti vsaj one kandidate, katere ste nominirali v februarju. Posebno pa ne pozabite glasovati za borca delavskih pravic Maurice Sugarja, saj vendar vas in vašo unijo vedno zastopa in zagovarja, odkar je ustanovljena.

Nadalje ne pozabite Geralda K. O'Briena, to je sin Patricka H. O'Briena, ki se je že tudi večkrat izkazal za prijatelja in zagovornika delavcev. Njegov oče je kot okrožni sodnik okraja Houghton in bakrenega okrožja Calumet veliko simpatiziral s štrajkarji leta 1913 in bil kolikor mogoče na naši strani. On je bil tisti, ki je zavračal in razveljavljal kompanijske, proti nam štrajkarjem naperjene sodnijske prepovedi (injunctions) in marsikaterega štrajkarja rešil pred "špehkamro".

Nadalje ne pozabite voliti Lilo M. Neuenfelt iz Fordovega kraljestva Dearborna. Ona je razveljavila nepošteno in nepostavno ordinanco mesta Dearborna, ki je zabranjevala razdajati unijske in druge letake (leaflets). Zapomnite si, da vaše upravičene zahteve morete dobiti in preprečiti diskriminacije od strani kompanij po vam naklonjenih in pravičnih vladnih uradnikih.

Ravno tako podpirajte delavske liste in revije, katere uče in izobrazujejo one brezbrižne zakrknjence, ki so cokla napredku in kateri v splošnem zavednim delavcem v vseh ozirih škodujejo. Ena takih revij je Cankarjev glasnik, ki poučuje in izobrazuje človeka. Kdo je bil Ivan Cankar in kaj je učil, menda ni potrebno tukaj poudarjati, ker prav gotovo je vsakdo čital in slišal o njem.

Dne 9. marca pridejo pod avspicijo Cankarjeve ustanove igralci iz Clevelanda k nam v Detroit, ki bodo uprizorili koncert in dramo "Nevtralni Amor", katero je spisal Ivan Molek—priobčena je bila v Ameriškem družinskem koledarju l. 1917. Priredba se bo vršila v Delavskem domu na Livernois ave. Igra je izvrstna in polna humorja. Kateri imate omenjeni letnik koledarja, jo prečitajte in se prepričajte. Na tej prireditvi nastopita s par pesmimi tudi zbora Svoboda in Naprej.

S pripravljalnim odborom, kateremu načeluje Jakob Gorup, sodelujejo vsi tajniki detroitskih društev. Upam, da se bo te predstave članstvo mojega društva št. 121 SNPJ v polnem številu udeležilo. Vstopnina je majhna, v predprodaji 50c, pri vratih pa 60c. Slovenci v Detroitu, v nedeljo vsi na plan! Vam clevelandskim Cankarjevcem pa kličemo dobrodošli!

Obenem naznanjam, da bo pevski zbor Svoboda priredil dne 30. marca ravno v isti dvorani koncert in opero **Srce in denar.** Bolj obširneje bo poročano pozneje. V našem domu na John R.

(Dalje na 3. strani.)

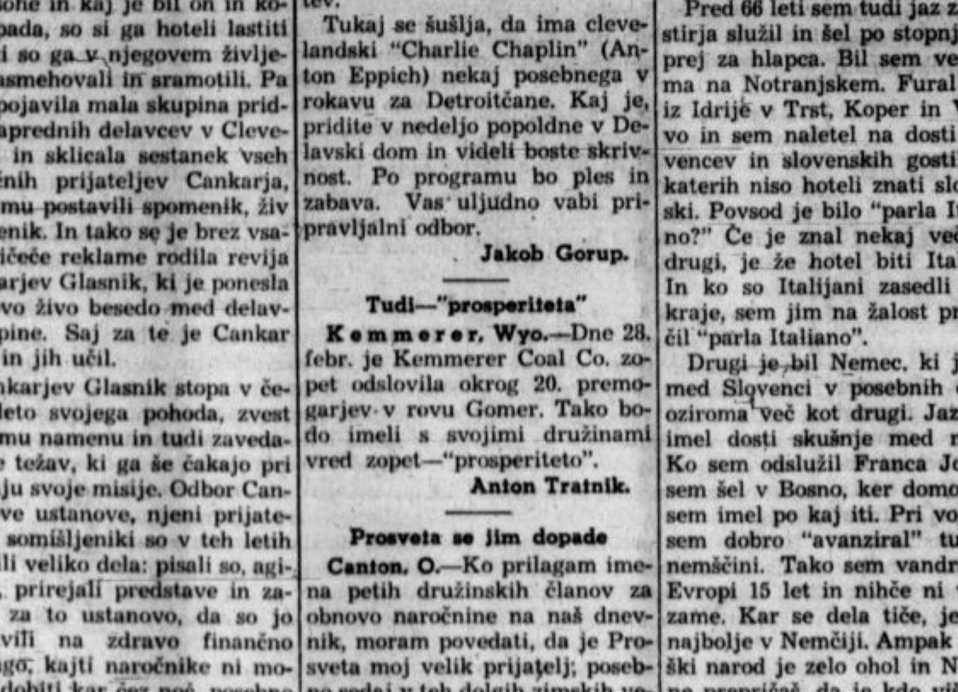

Člani unije United Retail & Wholesale Employes demonstrirajo pred Hearnovo veletrgovino v New Yorku v znak protesta, ker uprava zavlačuje pogajanja glede sklenitve pogodbe.

Domovina našega kruha

Da je Rusija s svojimi nepreglednimi povši nami domovina rži in pšenice, je znano vsakemu mur. Bolj malo pa je znano, da je v Rusiji pr vsej priliki tudi prvotna domovina pšenice.

Pšenica je prišla k nam iz Sprednje Azije Transkavkazije ali Turkestana. Preko Kavka za je romala do severne obale Črnega morja in istočasno v sredozemsko kotlino. Spremljala je neznatnejša sorodnica, rž, ki jo tedaj rasla kot plevel in je bila majhna ter plehkega oksa. Toda ta sorodnica se je razmeram v severnejših krajih sijajno prilagodila, vzcvetela je in je postala pod poljedelčevimi rokami nič manj pomembna žitarica nego ponosna pšenica.

Obe žitni vrsti si ruskih tal nikakor nista o svojili na mah. Njiju pot je bila dolga in teška. Rž je potovala iz Ukrajine na sever, od tam spet na jugovzhod v Povoljžje, in šele tu se je čutila prav doma ali še bolje nego doma. Nekoliko podobnega je bilo s pšenico, ki se je v širnih ruskih prostranostih razvila tako, da so jo druge evropske dežele zelo rade uvažale in jo mešale z domačo pšenico. Italija je n. pr. vedno rada uvažala velike količine ruske pšenice.

Človek bi si mislil, da bi storili Italijani bolje, če bi sami sejali to žitarico namesto da bi jo uvažali. Toda enakomerno toplo in vlažno italijansko podnebje je pšenici prav tako malo všeč kakor francosko podnebje. V Ameriki pa drugače. Tamkajšnje podnebje je ruskemu zelo podobno. Navzlic temu so tam dolgo časa sejali samo tisto pšenico, ki so jo nekoč evropski priseljenci prinesli tja. Ta evropska pšenica zavoljo ameriške suše zelo trpela. Novemu svetu se ni mogla tako privaditi kakor ljudje. Šele zadnje so si izmislili, da bi jo nadomestili z ruško pšenico. Mož, ki se mu je porodila ta misel, učeni poljedelec W. A. Carlton, je moral zasmehljivosti svojih rojakov marsikakšno pretrpeti. Nihče mu ni dal niti prebite pare za njegove poskuse. Izgubil je svoje mesto in umrl ubog ter bolan nekje v Srednji Ameriki, kamor se je umaknil po svojih "brezuspešnih" potovanjih v Rusijo. V resnici je bilo teško smatrati za uspeh, da se je od tam vrnil z nekoliko vrečami pšenice, ki jo je bil na mestu raziskal in preizkušal. Farmarji pa, ki jim je to pšenico razdelil, so jo posejali — in po nekoliko letih niso hoteli o kakšni drugi pšenici nič česar več slišati. Carltonova pšenica je postala najslovitejša ameriška pšenica in si je osvojila prerije Srednjega Zapada.

V Kanado so ruski kmetje sami prinesli svojo pšenico. To so bili tako zvani "duhoborci", ki jih je carska vlada zasledovala, ker so se na osnovu svojega verskega prepričanja branili vojaške službe. Kanadski kvekerji in Lev Tolstoj so tem ubogim kmetom pomagali po preselitvi na tujo zemljo — in ruski kmetje so Kanadi bogato preplačali gostoljubni sprejem. Pšenica, ki so jo prinesli s seboj, je postala vir kanadskega bogastva.

Iz ruske pšenice izvirajo tudi najboljše vrste argentinske in avstralske pšenice, ki se širijo tako, da ima Rusija v njih danes močnega konkurenta na svetovnem trgu. Američani so nekatere pavrste ruske pšenice tako oplemenitili, da jih je Rusija sama pozneje uvajala z Amerike . . .

Sonce – velikanska peč

Večji del materije sestoji iz atomov, ki imajo povprečni premer desetmilijontinke milimetra. Vsak teh atomov predstavlja neznaten planetni sestav, v katerem ima atomsko jedro ulogo sonca, a elektroni imajo ulogo planetov. Atomsko jedro je prilično 4000krat težje od vseh elektronov, ki krožijo okrog njega.

Atomi se lahko medsebojno privlačujejo in sestavljajo kemične spojine, lahko pa vplivajo drug na drugega in si medsebojno spreminjajo strukturo. Pri tej tako zvani jonizaciji atomov se spraščajo energije, ki izžarevajo v obliki svetlobnih žarkov določenih valovnih dolžin. Ti žarki spreminjajo na določen način spektrum in nam omogočajo s tem sklepe o sestavi atomov oziroma o posebnostih izžarevajoče materije.

Stalnice in tudi naše sonce so isto tako žareča sveleča telesa in tako nam spektralna analiza daje spoznavati njih fizični ustroj. Kemična sestava stalnic je skoraj povsod ista in ustreza sestavi naše zemlje, tako da lahko sklepamo o obstoju neke enotne prasnovi.

Sonce je izredno vroče, plinasto telo s površinsko temperaturo kakšnih 10,000 stopinj. Proti njegovemu središču narašča njegova temperatura na več milijonov stopinj. Sončna snov je 50 do 70krat gostejša od vode. Vzrok, da je sončna toplota bolj ali manj stalna in da se torej navzlic ogromni izgubi z izžarevanjem stalno obnavlja, je po ugotovitvah moderne znanosti v tem, da sestoji sončna gmota po 30 odstotkih iz vodika. Ogromna vročina in silovit pritisk na soncu drobita atome. Pri tem se sprošča energija, ki je milijonkrati večja nego energija pri kemičnih reakcijah. Tako kuri sonce neprestano samo sebe in ni nevarnosti, da bi ta velikanska peč v doglednem času ugasnila.

(Dalje iz prve kolone.)

munisti izrabljajo kot prostitutko, kakor so pred kratkim izrabljali demokratsko in republikansko oziroma farmer-laboritsko v Minnesoti in progresivsko v Wisconsinu, samo da namen posvečuje sredstva.

Paradoksa te vrste je mogoča le med političnimi gangeži najnižje vrste, ki nimajo nobenih principov in absolutno nobenih etičnih motivov — katerim ni za drugo kot za goli oportunizem, da se kjer koli že uveljavijo za vsako ceno in na vsak način, "by hook or crook".

Novice z starega kraja

Slovenije

IZ NA GORENJSKEM

Bled, 20. dec.

Kakor je vse na svetu narobe, tako je Gorenjci, je letos tudi z letnim. Kar nenadoma smo bili iz modrega poletja v le nekaj dni trajajočo lepo jesen, sledila iz modre jeseni, ki je bila hudimi nalivi in povodnjo napravila veliko škode, v kratkimo.

Ko je bilo v visokih plahinah po gamsovsko svatovanje, so planine, kakor se pač spodobi, tako veliko prirodno prilepo bele. Črni svatje in bili so podili črne neveste po planinah, čez kolena jim segajoči sneg. Že proti koncu svatovanja se prične s sv. Martinom zima tja do sv. Miklavža, pa leži v srednjih gorskih legah ves kopneti.

Zadnji dni v dolinah trajajoče lepo vreme je omogočilo nepovrstno pred zimo preorati polje in zasejati. Hitro nastopajoči mraz je zelo zasačil na polju s pluhom v roki. Zvečer so še orali, zjutraj so bili pustili drevesa, kmetje so izvršili in dokončali dejanje prihodnji dan. Toda ko so prišli zjutraj na od slane posrebrelo polje, je bila zemlja trda kamna. Čakali so opoldanske ure, da skopni slana. Slana je le skopnela, zemlja pa je ostala trda. Prihodnji dan je bil še hujši mraz, ki je nagnal oratarje v zapečke.

Pri Miklavžu je čez noč snežilo tudi po dolinah, ker je bilo prehladno, v radovljiškem srezu padalo tako močno kakor v okolici Ljubljane, na Dolenjskem ne. Notranjem.

Težni popek, ki je bil pobelil planine in doline, se je kaj hitro stopil v prijetnih, toplih popoldanskega sonca. In kdo je pripisati, da imamo letos zimo vsaj za zdaj pri nas prijetno, sicer mrzlo, a lepo vreme.

Letni sončni žarki so v dopoldanskih urah sprejeli povodnjo, da je predrzno, vnemogoleč, smuknil za družico, bržčas še ni tako razpoloženo kakor njen čestilec in bo morat gotovo še odklonila veselo razpoloženje in dvorjenje. Pa tudi silnicam se odtajajoči dopoldanskih urah kljunčkajo po gorenjskih logih se slišalo vesoleherno dopoldne veseli "cicifuj, cicifuj".

Ob potokih, rekah in pri jezerih tamkaj se nudi skozi ves dan prava zimska slika: Potoki, ki je bila še pred nekaj dnevi polna drest v precej visoki vodi, so se hitro osušili. Veliko lesa, ki so bile položene zaradi visokega vodnega stanja v deročih potokih blizu brega, je zdaj že na suhem in zarod je uničen. Ker je voda zelo padla in je počasneje, so mnogi potočki vkovani v led in mnoga vodna kolesa, ki gonijo mline in dvigajo ročne kovačnic, se prav težko premikajo.

Reka pa se pojavila tudi na Blejskem jezeru. Že se je jelo ledeniti na jezerski gladini in le nekaj mrzlih dni in jezero bo že primerno za drsanje, prav tako kakor zdaj bazen v radovljiškem kopališču. Kakor se sliši, se je obetalo za božič zelo veliko gostov.

Enkrat je prijavljenih najmanjšo iz Zagreba, precej pa tudi iz Madžarske. —s.

Kulturbund v Sloveniji

"Deutsche Nachrichten", v Zagrebu izhajajoče glasilo slovenskih Nemcev, objavlja pregled delovanja Kulturbunda v Sloveniji v l. 1940. Iz lista zvemo, da razdeljena "župa Slovenija" ("Gau Slowenien") v okrožja Maribor, Celje, Ptuj, Ljubljana in Kočevje. V mariborskem okrožju imajo podružnice Kulturbunda sledeči kraji: Maribor, Slovenske Konjice, Pobrežje, Slovenska Bistrica, Sladki vrh, Sv. Lovrenc na Pohorju, Marenberg, Muta, Slovenska Bistrica, Slovenj Gradec, Gušenik, Dravograd. Vložena so še prošnja za podružnico v Št. Iljuju. V ptujskem okrožju so podružnice v Ptuju, Ormožu, Apačah, Žiberčih, Konjišču in Fikšinci. Pripravlja se ustanovitev podružnice v Gornji Radgoni.

V celjskem okrožju ima Kulturbund podružnice v Celju, Rogatcu in Hrastniku. Vrše se priprave za ustanovitev podružnice v Konjicah.

V ljubljanskem okrožju posluje zaenkrat samo podružnica v Ljubljani, končane pa so priprave za ustanovitev podružnice v Tržiču.

V kočevskem okrožju ima Kulturbund postojanke v mestu Kočevju, v Dolgi vasi, Livoldu, Dolnji Topli rebri, Gotenici, Dolnji brigi, Grčarici, Knežji lipi, Kočevski reki, Koprivniku, Mozlju, Nemški loki, Borovcu, Poljanah, Polomu, Stari cerkvi, Starem logu, Šalki vasi, Zajčjem polju in Blatniku.

"Deutsche Nachrichten" pravijo, da se je izvajalo letošnje delo podružnic Kulturbunda v Sloveniji predvsem v znamenju zbiranja nemštva v teh krajih. To delo je sedaj v glavnem končano. "Sprejeti pa — pripominja list — niso bili v Kulturbund vsi, ki se prištevajo med Nemce. Prihodnje leto bodo podružnice pripravljale svoje članstvo predvsem za zgodovinske naloge na svoji rodni zemlji."

Obenem poroča glasilo naših Nemcev, da se je udeležila delegacija nemških dijakov, ki študirajo na ljubljanski univerzi, proslave ob 15-letnici zveze nemških visokošolcev na zagrebškem vseučilišču.

Tragična smrt pod kolesi lokomotive

Jesenice, 26. decembra.—Dne 23. dec. se je v bližini železniške postaje na Slov. Javorniku pripetila nesreča, katere žrtev je postal 35 letni delavec Miha Kalan, ki je bil zaposlen v železarni na Javorniku, stanoval pa je v Kamni gorici 47.

Kalan je bil v ponedeljek do 14. v službi v železarni. Nato se je napotil na Jesenice, da bi v "kašti" KID nakupil potrebni živež za svojo družino. V kašti pa je bilo precej ljudi, zato se je precej zamudil. Ko je živila dobil, je vzel hitro pot pod noge, da bi na Javorniku še ujel osebni vlak, ki odhaja okoli 16,15 proti Radovljici. V bližini Hafnerjeve gostilne na Borovljah je krenil v precej strm breg, da bi prišel prej na postajo. S tem vlakom bi se bil rad odpeljal domov in se z naslednjim vlakom spet vrnil nazaj na delo na Javornik.

Ko je šel po železniškem tiru, je bil v bližini, kjer se industrijski tir odcepi v tovarno, z znaki opozorjen, da še bliža osebni vlak z Jesenic. Ker pa ni vedel, po katerem tiru vozi vlak v postajo, se je umaknil na desno, potem pa spet na levo stran tira. Bil je ves zbegan. Pri tem je tako nesrečno padel, da je obležal tik pred lokomotivo, ki ga je odbijala pred seboj kakih 30 metrov, končno pa je prišel pod kolesa, ki so mu hudo poškodovala glavo in odrezala desno nogo nad gležnjem. Ponesrečenca je reševalni oddelek gasilske čete KID na Javorniku takoj prepeljal v bolnišnico bratovske skladnice, kjer so se zdravniki trudili, da bi mu rešili življenje, toda zaman. Siromak je drugi dan umrl.

Krvav Božič in Štefanovo

Maribor, 26. decembra. — Sicer mirne in dostojno preživljene božične praznike sta motila krvava dogodka v Počehovi pri Mariboru in na Kokolanjščaku pri Sv. Juriju ob Ščavnici.

Pred hišo št. 58 v Počehovi so razgrajali tesarski pomočnik Leopold Karnet in njegova tovariša A. Ribič in F. Zorko. Razbili so vrata in šipe na oknih domačije, ki je last posestnika Pekonje. Vsi trij so bil vinjeni. Da brani očeta in domačijo, je stopil iz hiše domači sin Fran Pekonja, ki je prišel domov na božični dopust. V silobranu je segel po nožu in zabodel z njim Leopolda Karneta, ki je kmalu zatem zaradi smrtne rane izdihnil. Orožniki so zajeli Pekonjo pa tudi Ribiča in Zorka ter jih po zaslišanju izročili sodišču.

V noči na Štefanovo so slavili pri posestniku in gostilničarju Štefanu Korenu na Kokolanjščaku pri Sv. Juriju ob Ščavnici domačinov god. Med gosti je bil tudi Korenov svak Tivadar iz Kamenščaka. Proti polnoči sta se Koren in Tivadar sprla. Tivadar je potem zunaj pred hišo trikrat ustrelil iz samokresa. Koren je šel pogledat, kaj je, čim se je pojavil na pragu, je Tivadar sprožil samokres, ki ga je naperil proti Korenu. Hip za tem se je Koren zgrudil na tla s prestreljenim sapnikom, tako da je krogla obtičala pri hrbtenici. Na kraj zločina je bil poklican banovinski zdravnik dr. Metod Spindler, ki je ugotovil težko, smrtno nevarno poškodbo, nakar je Korena prepeljal s svojim avtom v ptujsko bolnišnico. Tivadar je pobegnil neznano kam. Iščejo ga orožniki.

Sporazum med Ameriko in Mehiko

Skupna obramba proti agresiji

Washington, D. C., 5. marca.—Amerika in Mehika sta sklenili sporazum glede skupne obrambe proti agresiji. Tako se glasi naznanilo državnega departmenta, ki pravi, da bo sporazumu sledil podpis obrambnega pakta. Ta bo sličil onemu, ki sta ga sklenili Amerika in Kanada.

Sporazum je prvi te vrste med Ameriko in latinsko državo in je v soglasju z resolucijo, sprejeto na Vseameriški konferenci, ki se je vršila v Havani, Kuba, v zadnjem juliju. Tu napovedujejo, da bodo temu sporazumu sledili nadaljnji med Ameriko in latinskimi republikami. Vsi bodo vsebovali provizije o skupni obrambi zapadne hemisfere.

Dosega sporazuma med Mehiko in Ameriko pomeni pospešitev pogajanj glede likvidacije spora, ki je nastal kot posledica zasege lastnine ameriških oljnih kompanij v Mehiki. V Washingtonu so že namignili, da bo ta spor kmalu likvidiran.

Praznoverje

Ona: "Možiček, nekaj bi si želela . . . Samo od tebe je odvisno, da me osrečiš . . . Reci: 'Da'!"

On: "Ne morem, ljuba moja. Nekoč sem že dejal v življenju 'da', od tistega dne me vseskozi spremlja smola."

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

sedaj svira vsako soboto in nedeljo izvrsten orkester. Zmiraj se je govorilo, da bi ob omenjenih dnevih ne smeli rentati prostorov, marveč naj bi se rajše v njih sami zabavali. "Kikanja" je bilo tudi radi muzike, posebno od mladih. Sedaj imate dobro godbo, katera seveda tudi veliko več stane. Pridite in se prepričajte.

K. Junko, 121.

Clevelandske novice

Cleveland.—Dne 16. febr. smo se udeležili proslave 30-letnice društva Zavedni sosedje 158 SNPJ v Euclidu. Prišlo je precej ljudi, za tisto malo dvorano precej preveč. Ko so pred par leti napravili prizidek za točilnico, smo mislili, da bodo tudi dvorano povečali, toda so samo oder.

Program je bil še precej zanimiv, posebno pa slike iz Jugoslavije in so bili udeleženci posebno zadovoljni z njimi. Dopadlo se nam je tudi tolmačenje Jakoba Zupana, člana gl. odbora SNPJ, ki je slike predvajal. Nastopila sta zbora Adrija in soc. Zarja. Prvi je bolj majhen, Zarjanov—skoraj same mladine—pa je bil poln oder in so želi velik aplavz. Nastopiti bi moral tudi izborni moški zbor Slovan, toda ga je njih pevovodja zopet polomil, ker je prišel zopet prepozno. To je storil že parkrat prej. To slabo vpliva na pevce, ki so drugače skrbni, točni in požrtvovalni. Kot podporni član tega zbora se nikakor ne strinjam s tako netočnostjo pevovodje. Kar je preveč, je preveč!

Program je vodil društveni predsednik Ahacij Prezelj. Kritika je bila, da je pretiho govoril, ker so ga slišali le v ospredju. Milan Medvešek, gl. nadzornik SNPJ, je govoril v angleškem in slovenskem jeziku kratko pa jedrnato v interesu agitacije za SNPJ. V Euclidu je agitacija za jednoto zadnja leta zaostala. Upamo, da se bo to popravilo, ker polje je veliko in prilika ugodna.

Torej je jubilejna proslava tega društva dobro izpadla. Oglašal jo je v Prosveti in Enakopravnosti le Frank Česen. Čudno, da je predsednik društva ni nič oglašal, saj je včasih navdušeno pisal v Napreju. Temu društvu čestitam k uspeli proslavi. Živeli!

Zadnje dni se je vršila tudi proslava 35-letnice najstarejše slovenske narodne čitalnice v Clevelandu. Program je bil nad vse lep in bogat. Udeležba je bila velika, največ Collinwoodčanje in Euclidčanje. Govornika sta bila pesnik Ivan Zorman in okrajni sodnik Frank Laushe. Govorila sta na kratko in pomenljivo.

Nismo pa videli oziroma zelo malo naše tako zvane inteligence. Kam hodijo ti ljudje? Mar vas je sram priti na take kulturne priredbe med preproste delavce? Denar od nas pa je dober! Kaj pa, ko bi postalo še nas sram vas podpirati? To se dogaja že dolga leta. Zakaj nam ne bi vsaj malo pomagali pri narodni in delavski kulturi, ker je tako vaša kot naša?

Mrtvi spet vstajajo! Pojavil se je namreč Naprej ali bolje Nazaj. Koliko časa bo živel, ne vemo. Čital sem težke obdolžitve proti njemu v Enakopravnosti. Dobro ste mu jih povedali, le premalo. Pa kaj, saj niso tisti ljudje pri bolnem Napreju odgovorni. Kot slišim in čitam, v zadnji številki vse križem napada, hvali indirektno pa ruskega krvnika Stalina, ki ni nič boljši kot je Hitler. Nima pa nobene kritike proti fašizmu in nacizmu. Dolga ali "pufa" ti ljudje puste povsod, kjer se prikažejo.

Ta večni popotnik bo prišel na konvencijo SNPJ v Pittsburgh, če bo delegat ali ne. Izjema bi bila samo tedaj, če bi me vsemogočni k sebi poklical, da bi si gledala iz obličja v obličje. Kot sem slišal, prideta tudi moja dobra prijatelja Matija Pogorelc iz Minnesote in "Big Tony" iz Californije s svojo koncertino. Torej na svidenje v Slovenskem domu na 57. cesti in v Pitt Hotelu.

Anton Jankovich, zastopnik.

Koncert in opereta Zarje

Cleveland.—"Sada se počne," je rekel oni, ki se je usedel za mizo in prijel žlico. Ne mislimo na kakšno jed kot nekateri, ki imajo v mislih samo to, kaj bodo jedli. (Ruski pisatel Gorki je nekoč rekel, da sovraži človeka, ki se boji, da ne bo sit.) V mislih imamo dejstvo, da se kmalu prične s e z o n a spomladanskih koncertov raznih pevskih zborov, ki jih imamo v Clevelandu kot listja in trave.

Koncert soc. pevskega zbora Zarje se bo letos vršil v nedeljo, 6. aprila, v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju, pričetek ob 3:30 popoldne. Zarja je običajno imela svoj spomladanski koncert zaeno s klubovo proslavo delavskega praznika Prvega maja. Ker pa je bila dvorana prej oddana, smo se morali zadovoljiti z datumom, ki nam je bil na razpolago.

Koncertni program Zarje bo tudi to pot lep in bogat. Vseboval bo več lepih pesmi in operetto "Povodni mož", ki bo spet nekaj posebnega na našem odru. Vstopnina je 40c v predprodaji, 50c pri blagajni in 30c zvečer za ples. Igral bo orkester Johna Pecona. Vstopnice se dobe pri pevcih in pevkah Zarje, v Durnovi trgovini na 156. cesti in Waterloo rd. in pri mrs. Makovec v slaščičarni v SND na St. Clairju. Več o koncertu bo poročano pozneje. Vse naše znance in prijatelje opozarjamo, naj si rezervirajo 9. april in nas kot običajno posetijo, da se bomo v krogu drug z drugim skupno zabavali in se naužili prijateljskega duha.

D r a m s k i zbor Cankarjeve ustanove bo šel v nedeljo, 6. marca, gostovat v Detroit, kjer bodo ponovili Molkovo satiro "Nevtralni Amor". Sodelovali bodo tudi naši izborni pevci Frank Plut, Louis Bele, Tonča Simčič, John Lube in John Nosan. Sodelovala bosta tudi detroitska zbora Svoboda in Naprej. Program bo prvovrsten in se pričakuje velika udeležba. Clevelandčani pridejo s svojim busom. Ta priredba je v prid Cankarjevega glasnika.

John Krebel, 5.

Tajnik odbora za obrambo kentuških rudarjev Herbert Mahler in rudarji, ki so bili izpuščeni iz ječe, v katero so bili poslani po krvavi bitki v Evartsu, Ky., l. 1930. Od leve na desno: Mahler, Al Benson, Jim Reynolds, Chester Poore in W. B. Jones.

Darlan spet odpotoval v Pariz

Vichy, Francija, 5. marca.—Admiral Jean Darlan, podpredsednik in zunanji minister v Petainovi vladi, je včeraj spet odpotoval v Pariz, kjer bo konferiral z nemškimi voditelji. V Vichy se bo vrnil jutri. Predmet razgovorov z Nemci ni bil naveden.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Brooklyn, N. Y., F. K.: Hvala za izrezek. Pozdrav!

Sredozemska šahovnica

S svojimi uspehi na bojišču v Albaniji je Grčija presenetila ves svet, saj je doslej vladalo prepričanje, da je grška vojska slaba, pomanjkljivo oborožena in ne posebno dobro organizirana, pa tudi o vojaškem duhu grškega ljudstva niso bila mnenja ravno laskava. Vsaka vojna je v kakem pogledu iznenadenje, vojna v Grčiji je iznenadenje prvega reda, kajti svet je bil globoko uverjen, da bo italijanska sila zmrvila grško vojsko in da bo pohod končan v kakem tednu s popolnim porazom Grčije.

Kar se tiče tradicij grške vojske, svet res ni mogel pričakovati izrednih činov. Grčija je v zadnjih 50 letih vodila šest vojn in bila vselej poražena, kadar ni imela zaveznikov, medtem ko je s pomočjo zaveznikov vselej izšla zmagovita iz bojev. Nova Grčija se je prvič zapletna v vojno, ko je l. 1897 izkrcala svoje čete na Kreti, ki je bila tedaj še turška last. Turki so odgovorili z vojno ter Grke kmalu po začetku sovražnosti odločilno porazili pri Darisi. Posredovanje velesil je tedaj preprečilo, da Turki niso vpadli še globlje v grško ozemlje. Ne glede na to pa je Kreta dobila svojo samoupravo. L. 1912. so Grki skupno s Srbi, Črnogorci in Bolgari napadli Turčijo. Medtem ko so slovanske vojske na vsej črti pobile turško silo, niso Grki mogli prodreti skoraj nikamor. Bili so poraženi nedaleč od Bitolja ter jih je šele pritisk srbske vojske rešil iz zelo neprijetnega položaja. Tudi v smeri na Solun jim ni šlo gladko ter je pred njimi prišla tja majhna bolgarska vojska.

V drugi balkanski vojni se takisto niso obnesli, vezali pa so kljub temu nekaj bolgarskih sil in zato je bila Grčija nagrajena s Solunom, velikim delom Macedonije in delom Epira ter se je razširila tudi v Tracijo. Dobila je poleg tega Kreto in nekatere otoke v Egejskem morju. Bila je največji koristnik srbsko-bolgarske bratomorne vojne. L. 1917. se je udeležila svetovne vojne ob strani antantnih vojsk. O njenem sodelovanju se ne ve mnogo, nagradili pa so jo, ko so ji v sevreskem miru prisodili Tracijo do reke Marice ter smirnsko okrožje v Mali Aziji. Poražena Turčija se temu ni upirala. Ko pa so segli Grki preko smirnskega okrožja, se je začela vojna, ki je sprva potekala za Grke ugodno. L. 1922. pa so doživeli Grki strahovit poraz in so se morali umakniti iz Male Azije.

Šesta grška vojna v teku zadnjega pol stoletja je današnja vojna z Italijo. S kakšnimi silami razpolaga Grčija v tej vojni? Kopna vojska grške kraljevine je razdeljena v pet armadnih zborov s 13 divizijami pehote in 1 divizijo konjenice. V mirni dobi šteje pehota 26 polkov, od katerih ima vsak po dva močna bataljona, obsegajoča 3 čete strelcev in 1 četo strojnic. Dva polka evzonov, ki so lahka pehota in 7 avtonomnih bataljonov je podrejenih naravnost armadnim zborom. Ob mobilizaciji ima Grška okoli 350,000 borcev, zdi se pa, da se v vojni ne pomnoži število dosedanjih višjih enot, marveč se slednje samo ojačijo z ustrezajočo množino borcev. Divizije, ki imajo v miru po dva polka, jih imajo danes po tri do štiri. Kar se tiče topništva, ima grška vojska 8 polkov lahkega gorskega topništva, tri večje enote enakega topništva, 2 polka težkih topov ter 2 avtonomni skupini strednjih gorskih topov. Pionirske čete obstoje iz dveh polkov pionirjev, 1 brzojavnega polka, 1 bataljona pontonirjev ter 1 eskadrona pionirske konjenice.

Vojaški napor Grčije je tedaj znaten, vendar je položaj čet neugoden, ker država nima nikakršne industrije, ki bi zalagala vojsko z municijo in drugimi potrebščinami. To dolžnost so sedaj seveda prevzeli Angleži. Tudi grško letalstvo ni mnogoštevilno, isto velja za vojno brodovje, ki ima le eno precej staro malo križarko "Averof", 12 torpedovk in lovcev ter nekoliko podmornic. To pomanjkanje danes ne prihaja v poštev, kajti letalsko in mornariško delo morajo itak opraviti zavezniki, medtem ko je grška kopna vojska dovolj zaposlena na albanskem bojišču.

Duša grške obrambe je bil general Metaxas, 67letem mož srednje, krepke postave, zelo resen delaven in izobražen človek. Rodil se je na Itaki, in slučajno se tudi njegova soproga imenuje Penelopa. V generalu Metaxasu sta srečno združena diplomatska sposobnost in strateška nadarjenost. Vojaško vzgojo je dobil v Potsdanu pri Berlinu. Kaže, da je dober učenec nemške vojaške šole. Leta 1922. je vladi resno odsvetoval pohod v notranjost Male Azije, pa ga niso poslušali. Naslednje leto je poskusil vojaški prevrat, ki pa se ni posrečil. Poslej je živel v tujini, dokler ga ni kralj Jurij II. l. 1936. poklical domov, da uredi grško vojsko. Njegova prva skrb je bila, da je zboljšal stanje v vojski. Z železno vztrajnostjo se je lotil obnove vojske, zgradil s stroški 1 milijarde drahem znano Metaxasovo črto proti Bolgariji ter dal temelje domači letalski industriji. Metaxas je tudi tvorec grškega obrambnega načrta, ki sloni na majhnih gibljivih edinicah, pripravnih za operacijo v goratih mejhnih predelih. Načrt se je v sedanji vojni dobro obnesel in Metaxasov ugled je s tem seveda močno zrastel. Neprestano je v zvezi z vojnim vodstvom ter daje svete vrhovnemu poveljniku generalu Papagosu, ki poveljuje operacijam. Pravo poveljstvo je tedaj v njegovih rokah.

(Metaxas je nedavnoma umrl. —Ured.)

Pozicija Grške, ki je na severu zavarovana z visokimi gorami, v ostalih delih pa jo obdaja morje, je izredno važna v sklopu bojev za Sredozemlje. Otok Kreta je ravno na polovici pota med Alexandrijo v Egiptu in med italijansko obalo. Nedaleč od italijanskega brega je mnogo grških otokov, ki so sijajna oporišča za britanske pomorske in zračne sile. Enakega pomena so mnogoštevilni zalivi, predvsem zaliv Arta, ki ima pristop po ozkem prelivu, nad katerim gospoduje trdnjava Preveza. Odlična pristanišča so nadalje: Argostoli na Kefaloniji, Krf, Navarin in Patras. Sicer so vsa brez opreme, ki šele izpreminja prirodno pristanišče v važno oporišče, toda ti nedostatki se dado odpraviti. Zaradi položaja Grčije smemo predvidevati, da bo vojna v vzhodnem Sredozemlju imela tako kopni kakor pomorski značaj. Italijansko in britansko brodovje se bosta morala na vsak način srečati v prenekaterem spopadu. Središče spopada, ki je bilo sedaj visoko na severu, se je pomaknilo na jugovzhod. Začenja se odločilna borba za Sredozemlje, glavno in življenjsko žilo britanskega imperija. Balkanski polotok, posebno Grčija, tvori prednje utrdbe v zavarovanju tega važnega pota. Četverokotnik južna Italija—Albanija—Grčija—Egipt— Libija tvori šahovnico, na kateri se bo odigral odločilni boj dveh velesil.

Rajši k večerji . . .

Francoski pravnik André Dupont (1788-1865) se je rad bavil s politiko in bil desna roka finančnega ministra. Minister ga je nekoč povabil na večerjo; skupaj s hišnim gospodarjem sta čakala goste, da bi potem skupaj odšli k večerji. Vendar gostov ni in ni bilo. Naposled je gostitelj vprašal Duponta:

"Ali naj večerjava ali naj še počakava goste?"

"Bolje bo, da večerjava", je dejal Dupon, ki mu je že krulilo po želodcu, "med večerjo lahko prav tako čakava, če pa čakava, ne moreva večerjati . . ."

Žene delavcev, ki so zastavkali proti International Harvester Co., Chicago, dobivajo kruh. Unija CIO je ustanovila kuhinjo za stavkarje.

POLOM

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

ÉMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

(Se nadaljuje.)

Weiss jo je gledal s topim obrazom. Ona — žena njegova, ki je toliko časa hrepenel po nji in jo obožaval z malikovalsko ljubeznijo! Groza ga je vzdramila. Pogledal jo je z osuplostjo. Kaj je storil? Zakaj je ostal tu in streljal, namesto da bi se vrnil k nji, kakor je bil prisegel? Zableščalo se mu je pred očmi: videl je svojo izgubljeno srečo in nasilno ločitev na veke. Nato ga je presenetila kri, ki jo je imela na čelu; in z mehanskim glasom je zajecljal:

"Ali si ranjena? . . . . Blazno je, da si prišla."

Z razburjeno gesto ga je prekinila:

"Ah, jaz . . . saj ni nič, samo praska . . . Toda ti, ti! Čemu te drže? Jaz nočem, da bi te umorili!"

Častnik je kričal po prenapolnjeni ulici, da bi mogel oddelek nekoliko nazaj; ko je zagledal žensko ob vratu svojega jetnika, je nejevoljno dejal po francoski:

"Ah, ne, nobenih neumnosti . . . Odkod prihajate? Kaj hočete?"

"Svojega moža hočem."

"Tak bodite vendar pametni . . . Odstranite se, nam se ne ljubi, da bi vam storili zlo."

"Svojega moža hočem."

Častnik se je zdaj odrekel nadi, da jo pregovori, in je ravno hotel ukazati, naj jo iztrgajo iz rok jetnika, ko si je Laurent, ki je dotlej molčal, usodil z mirnim obrazom poseči v dogodek.

"Poslušajte, gospod stotnik, jaz sem tisti, ki vam je ugonobil toliko ljudi; mene naj ustrelc, to je prav, tem bolj, ker nimam nikogar, niti matere, niti žene, niti otroka . . . Ta gospod pa je oženjen . . . Čujte, pustite ga . . . in potem opravite z menoj."

Ves iz sebe je stotnik zarjul:

"To so historije! Ali se mi hočete rogati? . . . Prostovoljec naprej, da odnese to žensko!"

Moral je ponoviti to povelje po nemški. Izstopil je vojak, čokat Bavarec z ogromno glavo, štrlečo rdečo brado in lasmi, pod katerimi se je videl le širok, debel nos in velike modre oči. Bil je oblit s krvjo, strašno ga je bilo pogledati, podobnega enemu tistih votlinskih medvedov, tistih kosmatih zveri, še rdečih od plena, ki so mu pravkar zmlele kosti.

Henrijeta je ponavljala s klicanjem, ki je trgalo srce.

"Svojega moža hočem! Ubijte me z mojim možem vred!"

Častnik pa se je mogočno bil ob prsi, govoreč, da ni rabelj, in če so ljudje, ki pobijajo nedolžne, da on ni takšen. Ona ni obsojena, in prej bi si odrezal roko, nego da ji skrivi las na glavi.

Ko se je Bavarec približal, se je Henrijeta z vsemi svojimi udi blazno privila k Weissovemu telesu.

"O, dragi moj, rotim te, obdrži me pri sebi, daj mi umreti s teboj!"

Weiss je plakal debele solze; in brez odgovora je skušal oprostiti svoje rame in svoj pas od krčevito grabečih prstov nesrečnice.

"Torej me ne ljubiš več, da hočeš umreti brez mene . . . Naj ostanem pri tebi, naveličali se bodo in naju umore obadva."

Odtrgal je bil eno njenih drobnih rok ter jo pritiskal na usta in jo poljubljal, dočim se je trudil, da bi se izvil še drugi.

"Ne, ne! Obdrži me pri sebi . . . Umreti hočem . . ."

Naposled jo je po velikem naporu držal za obedve roki. Dotlej je molčal in ni govoril; zdaj je rekel samo eno besedo:

"Z Bogom, draga žena."

In že jo je vrgel sam v naročje Bavarca, ki jo je odnesel. Ona se je branila in kričala, a vojak jo je obsipal s ploho trdih besed, očividno, da bi jo pomiril. S silovitim naporom je osvobodila glavo in videla vse.

Trajalo ni niti tri sekunde. Weiss, ki se mu je bil pri slovesu izmuznil ščipalnik, ga je naglo zopet nastavil, kakor da hoče dobro pogledati smrti v oko. Stopil je nazaj in se naslonil na zid. Obraz tega debelega miroljubnega človeka v raztrgani suknji je bil ves zamaknjen in je sijal v čudoviti krasoti poguma.

Poleg njega je stal Laurent, ki se je zadovoljil s tem, da je vtaknil roki v žep. Zdelo se je, da se zgraža nad tem krutim prizorom in nad ostudnostjo divjakov, ki pobijajo može vpričo njihovih žena. Vzravnal se je, pomeril jih od nog do glave ter jim zabrusil z glasom polnim zaničevanja:

"Prasci umazani!"

Toda častnik je bil dvignil meč, in moža sta padla kakor dvoje kep: vrtnarski pomočnik z obrazom na zemljo, knjigovodja pa ob zidu na bok. Preden je izdihnil, ga je stresel še poslednji krč, trepalnice so mu vzdrhtele, usta so se izkrivila. Častnik je stopil k njemu ter ga dregnil z nogo, da se prepriča, ali je zares že nehal živeti.

Henrijeta je videla vse: te umirajoče oči, ki so jo iskale, to strašno drgetanje v smrtnem boju, ta grobi škorenj, ki je odrinil telo. Niti vzkriknila ni; nemo, besno je ugriznila, kar je mogla v tistem trenotku; njeni zobje so našli roko. Bavarec je izustil krik divje bolečine, vrgel jo je na zemljo, in toliko da je ni ubil. Njiju obraza sta se dotaknila; nikdar ni mogla pozabiti teh okrvavljenih rdečih las in teh sinjih, široko odprtih oči, zavitih od besnosti.

Henrijeta se pozneje ni mogla več spomniti, kaj se je zgodilo nato. Imela je zgolj edino željo, vrniti se k truplu svojega moža, da ga vzame in čuva. Toda, kakor v zlih sanjah, so se korak za korakom pojavljale vse mogoče zapreke in jo zadrževale ob sleherni stopinji. Obnovilo se je prasketanje živahne prestrelke, in veliko gibanje je prešinilo nemške čete, ki so zasedale Bazeilles: mornariška pehota je vendar že prihajala, in boj se je obnovil s toliko srditostjo, da je vrglo mlado ženo v levo stransko uličico, med gručo vaščanov, ki je na pol blaznela od groze. Drugače pa izid boja ni mogel biti dvomljiv: bilo je prekasno, da bi zopet pribojevali zapuščene postojanke. Pehota se je skoraj še cele pol ure upirala in z veličastnim navdušenjem pritiskala v lastno smrt; toda sovražniki so neprestano dobivali pomoč, od vseh strani so se ulivali kakor povodenj, s travnikov, s cest, iz Montivillierskega parka. Nič jih zdaj ne bi bilo pregnalo iz vasi, ki so jo plačali s toli drago ceno in kjer je ležalo več tisoč njihovih tovarišev v krvi in plamenu. Zdaj je razrušenje dopolnjevalo svoje delo; ostala je le še klavnica, polna raztresenih udov in kadečih se razvalin, in Bazeilles, zadavljen in uničen, se je razsipal v pepel.

Še enkrat, zadnjikrat, je zagledala Henrijeta svojo malo hišico in njeno tramovje, ki se je rušilo v ližočem plamenu. Vedno iznova se je prikazalo ob nasprotnem zidu mrtvo moževo truplo. Toda nov val jo je bil zagrabil, rogovi so trobili umikanje, neslo jo je dalje, ne da bi vedela kako, med četami, ki so stopale nazaj. Takrat se je izpremenila v neživo reč, v odplavljen kos ladje, ki ga je divje teptanje množice, razlivajoče se po vsej cesti, odnašalo s seboj. Nič več ni vedela, kaj se ji godi; zavest se ji je vrnila v Balanu, pri ljudeh, ki jih ni poznala; tam je sedela v tuji kuhinji, z glavo na mizi, ter ihtela.

(Dalje prihodnjič.)

Opazke iz današnjih dni

Anton Zaitz

STEP-UP, PLEASE!

V času, ko po zraku nad mestom krožijo velika potniška letala, ko na postajah pristavajo moderni "streamlinerji" in ko je na cestah neštetO raznovrstnih avtov, je v našem mestu še nekaj, kar se upira napredku — to je naša poulična, naša "štritkara", skoraj prav taka, kakršna je bila pred mnogimi leti. Rdeče obledele škatle ropotajo po ulicah in kolnejo jih avtomobilisti, katerim so v napotje, kakor oni, ki se vozijo v njih.

V lokalnem listu sem čital kratek opis zgodovine našega dela mesta. Videl sem sliko ene prvih takih škatel, ki so vozile po naših ulicah, odprte, brez vsakih oken in s hodniki ob straneh, na katerih so stali in se držali potniki. Kadar se je ustavila, ni bilo treba skozi nobena vrata, temveč si kar stopil na cesto in tudi, če si pri tem odletel, si bil na boljšem nego danes. Udaril si se samo enkrat in nisi bil zmečkan, osuvan in pohojen kakor se ti zna zgoditi danes. Človek bi ne zameril, če bi videl, da gre kompanija v izgubo in da nima odjemalcev. Pa je ravno nasprotno, odjemalcev, potnikov je celo vedno preveč in ker nimajo konkurenta, se menda lahko norčujejo iz publike kolikor hočejo. Zato je škoda, da bi napravili večje in bolj moderne vozove, kakršne imajo po drugih mestih ali kakršne imamo tudi tukaj na Madison St. Škoda, če bi jih včasih vsaj malo pobarvali ali pretakmili kolesa, da bi ne ropotale kakor bi imele na vseh štirih "flat". Lakomnost, ki ji ni para!

Mimo našega stanovanja ropotajo te škatle skoraj sleherno minuto ter mi pokvarijo marsikateri program na radiju in pokvarili so mi parkrat že tudi kaj drugega: tek in vsako dobro voljo, se jih poslužiti, ako ni skrajna sila. Navzlic vsemu v časih le zaidem v nje in takrat se mi takole godi:

Najprvo bi komaj bilo, da bi pljunil v roko in se pripravil, da zgrabim za tisti drog pri vratih. Ker se nikdar ne silim, dam prednost drugim, da se skobacajo noter in sem navadno zadnji. Komaj podplati začutijo pod, že cukne, da zletim ob steno, če je prazno, če pa je tudi tam natrpano, pač priletim kamor je. Z eno roko lovim žep za drobiž, z drugo iščem poprijema. Med tem se "kara" nekoliko umiri, da teče in jaz mirno plačam, predno pa spravim drobiž v žep, se že ustavi. Zelo rad bi poznal motornika, ki bi znal ustaviti, ne da bi te vrglo s sedeža ali te poslalo k steni. Zletel sem. Vlovil sem se za ograjo, za katero je stal sprevodnik in ki je bila že vsa omajena, a toliko je le pomagala, da sem obvisel ter mi je na tla padel samo klobuk. Ubogi moj klobuk, kaj vse se je z njim zgodilo v času, predno sem ga pobral. Najprvo so ga pohodili tisti, ki so stali zunaj in menda tudi jaz sam, potem pa je šločez njega vse, kar je na tistem oglu pobral in teh ni bilo malo. Kondukter je vpil "Step-up, please", jaz pa sem oviral vse, ko sem tipal po tleh za klobukom. Nazadnje me je ena ženska še grdo pogledala, ko sem jo potipal za palec na nogi, misleč, da držim kos klobuka. In ko sem ga končno našel, kdo bi dal kaj takega na glavo? Stisnil sem ga v žep, gneča me je pa potisnila prav sredi "kare". Gledal sem, kje so tisti jermeni. Rad bi bil enega vlovil, pa sem bil predaleč stran in tako se je bilo treba kar na milost in nemilost izročiti motorniku, kateri je vozil kakor moj ford, ko je vžigal samo na tri . . .

Na prihodnji postaji se je zopet ponavljal tisti "Step-up, please". Da bi jih koklja, sem mislil sam pri sebi. Zakaj jih pobirate in tlačite noter kakor bi imel sprevodnik od kosa in ne na mesec ali kadarkoli že plačuje kompanija svoje uslužbence. Gojzdili smo se kar dalje in nihče ni vedel več, katere noge so njegove in tudi nevarnosti, da odletiš kakšni zamorki (črnki) v naročje, ni več.

Zunaj je mrzlo in naletava sneg. V "kari" pa postaja vroče, ker se v zraku, kolikor ga imamo, tepejo raznovrstne dišave. Diši po pudru, parfumih in ženskem rdečilu. Prav za moj vrat spušča nekdo zelo močno sapo. Tako močna je, če bi prižgal žveplenko, bi se gotovo vnela. Kdo je bil, ne vem, ker se obrniti ni bilo mogoče. Po duhu sape sem pa sodil, da je moški in da je imel opraviti s sodi od vina in žganja (železne vode, kakor ga je krstil naš Tone Jankovich). Postajalo mi je slabo in če bi me pri tem zadela kap, bi se ne moglo prav nič spremeniti. Stal bi pokonci kakor so stali v vojnem času v zakopu zmrznjeni soldati. "Kara" se pa je ustavljala, pobirala in cukala naprej.

Po času sem sodil, da bi mogel biti kmalu na mestu. Ven se ne vidi nič, sprevodnika pa tudi že dolgo nisem razumel, ko je ponavljal imena ulic. Razumel pa sem zelo dobro tisti "Step-up please" in ker je moralo vse ono, kar smo pobrali, pač nekam, me je gneča potiskala bližje vrat. Šel sem v tisto uto spredaj k motorniku, kjer ni bilo tolike gneče in kjer se mi je posrečilo ujeti hišne številke, da sem vedel, kje sem. Z menoj vred v uti sta bili tudi dve mladenki, ki sta se pripravljali na izstop, pred "karo" je pa bila dolga vrsta avtov, katere je naš voznik priganjal s svojim zvoncem. Kar naenkrat je nekdo, ki je prehitel "karo" in ni mogel v vrsto, zavil s svojim avtom pred našo "karo". V takih slučajih mora biti voznik zelo hiter, da prepreči katastrofo. Naš je bil, in ustavil je kakor bi odrezal, nam je pa seveda tudi zmanjkalo tal pod nogami kakor bi odrezal. K sreči sem bil naslonjen ob steno ter mi ni bilo nikake sile, a končano s tem še ni bilo vse. Mladenki sta se lovili nekaj časa po zraku, stali sta čisto na prostem in ju je sunek dobil v najlepšem času. Ena je zletela ob steno, druga pa v kot poleg mene in mi pri tem eno prisolila po nosu. "I'm sorry," se je opravičevala. Oh, saj ni nič, sem lagal, mislil pa sem, če bi mi kdo drugi tako pripeljal, bi mu jo vrnil.

Prihodnja postaja je bila moja. Izstopil sem ter se globoko oddahnil. Vendar enkrat zopet na trdnih tleh! Šel sem po opravkih po mestu in mislil na zastarelo transportacijo velemesta, kateremu ne dela prav nikake časti. Spomnil sem se na našega Barbiča, ki nekje po Clevelandu vozi slične škatle. Mislil sem si, kako on lahko obračuna s svojimi neprijatelji, kadar jih vidi vstopiti. Na čisto legalen način jim lahko premeša drobove. In če bi mi bilo mogoče poklicati skupaj tiste zlobne čikaške motornike, kateri me vozijo od časa do časa, bi jim tudi jaz vrnil. Naložil bi jih na kakšno staro cizo in bi šel z njimi z enega konca mesta na drugega po onih cestah, ki so najbolj razkopane in katere imajo največ železniških križišč. Moj nekdanji ford, ki je vžigal samo na dva ali tri, bi bil kakor nalašč za ta posel.

Ostal je doma

Fran Trdko

Ko se v vrbovini oglase prve piščali, ko z juga zavejejo prvi mlačni vetrovi in poližejo še zadnji seseden sneg v senčnih globelih, takrat Antoni Kopač ve, da je pred njegovo bajto prav toplo in prijetno. Zakaj, takrat je že pomlad in si Antoni želi samote, da pod prijetnim soncem lahko nemoteno misli o minulih dneh in o vsem, kar je količkaj vplivalo na njegovo petinštiridesetletno življenje.

"Še to leto, pa bi bilo vse dobro," si je dejal in se spomnil vseh let nazaj, katere je zvečine prebil tu ali tam v tujini. Nekam prazno mu je postalo pri srcu, da mu je pogled divje ušel po neskončni ravnini raztegnjeni pod plavim pomladanskim nebom. Od nekje je kakor blesk švignila lastavica mimo ograda in se zagnala nad jarino, ki se je še lagodno upogibala pod mlačnim jugom. Gledal je za to lastavico, gledal je to neskončno, pisano polje in v prsi mu je čedalje postajalo tesneje in težje.

"Tudi ta se je že priselil in jaz sem še vedno tu." Neka čudna nestopnost mu je objela srce. Šele sedaj, ko je videl lastavico, se je prav za prav zavedel, da je pomlad. In videti lastavico doma, to res ni bila prijetna slika za Antonija Kopača, ki je vse svoje žive dni prebil take pozne pomladi daleč v tujini, kjer morda te čudne pomladanske ptice sploh ni, ali pa je ni imel prilike tako natančno ogledati.

Toda Antoni je mahnil z roko, zakaj to sedaj ni bilo važno; važno je le to, kako dolgo bo še sedel doma tako brez dela in naposled brez koščka črnega kruha? Še nekaj stotakov pa bi dogradil hišo, kupil krpico njive, da bi na stara leta lahko živel mirno, kakor živijo drugi, katerim je bog naklonil več kakor njemu. Sicer o božji naklonjenosti ni imel kaj oporekati, kajti v hiši mu je brečalo pet nepreskrbljenih, raztrganih otrok, žena, povrhu pa še babica!

Sezonec je bil in to je bilo nekaj, o čemer se je dalo misliti. Selil se je kakor ptica selivka, samo on se ni selil pred pomladjo ali pa pred zimo, temveč pred

George M. Harrison, predsednik eksekutivnega odbora železniških bratovščin.

življenjem, ki ga je z neznosno silo tiščala k tlom. Spoznal je, da domača gruda zanj nima prostora, da ne mara njegovega pluga ne motike. Koliko let že živi v sporu s to zemljo, koliko trpljenja in bridkosti je šlo mimo in vendar si je vselej prigovarjal: moram, moram! Vztrajal je, ker je verjel v veliko resnico, da bo nekoč boljše in lepše. Samo zemlja, ta poteptana zemlja! Do zemlje je čutil največ ljubezni, do zemlje, na kateri je živel in umiral negov pozni rod: praded, ded, oče in mati. Zakaj mu bog ni dal zemlje, zakaj ga je ustvaril za večnega hlapca tujine?

E, kako grenke so bile te misli, kljub temu da mu je pogled plaval na visokem azurnem nebu, na katerem so se podili beli razcapani oblaki in se polagoma izgubljali za horizontom. Hotel je vstati pa ga je nenado[illegible] šinil ženin jokavi glas: "[illegible] ni!"

O kako rad je slišal ta [illegible] zakaj čutil je v njem nekaj [illegible] naravnega, nekaj kar je [illegible] vse skrbi, ki so ga vedno [illegible] neusmiljeno bodle v utr[illegible] srce.

"Antoni, dragi Antoni! Z[illegible] tako misliš, zakaj si tako po[illegible] In sedla je k njemu, ga o[illegible] okoli vratu in ga pritisnila k [illegible] jim prsim.

"Kaj mislim?" je dahnil [illegible] ves prepustil njenim močn[illegible] kam. Nekam toplo mu je p[illegible] lo, kajti na licih je čutil to[illegible] mehke grudi svoje Jolanke. [illegible] slim, da ni pravice na sveto[illegible] tos bom ostal doma, mene [illegible] ne rabijo. In sedaj nas bo [illegible] glodati glad in glodal bo, d[illegible] nas ne zgloda. Star sem, zg[illegible] in gnil. Pravijo: take ne rab[illegible] jina!"

"In kaj sedaj?"

"Sedaj? Gremo, moramo [illegible] da pod vlak, v Muro in po[illegible] nebo. Tam nam bo morda [illegible] še." Stresel se je, še enkra[illegible] gledal po ravnini, potem je [illegible] vesil glavo in se močno o[illegible] nil.

Žena je molčala. Pogleda[illegible] je v oči in čez hip so ji pri[illegible] grenke, otroške solze.

"Zakaj pa to? se je nasm[illegible] on. "Morda se bojiš?" Skla[illegible] je na njo, je objel okoli p[illegible] isto nežnostjo in strastjo k[illegible] vsakikrat, ko je odhajal, [illegible] ves prepustil v njeno ihte[illegible]

Medtem pa je nekje [illegible] žvižgal vlak, še dalje je [illegible] pomladanska burja, v mlaki [illegible] zu ograda pa je petero Ko[illegible] vih otrok žvižgalo na prve [illegible] mladanske piščali. —

SLOVENSKO - AMERIKANSKI

Koledar :: ZA LETO :: 1941

Pestra zbirka kratkih povesti, zanimivih člankov in poljudnih razprav iz zgodovine, zemlje- in narodo-pisja; kratkih zanimivosti iz vseh dob in delov sveta . . . Informativna knjiga za vsakega rojaka, ki zasleduje svetovne dogodke.

Čitajte zanimiv članek: "O LOVU IN LOVCIH," ki ga je spisal Fr. Troha.

Slovenic Publishing Company

216 W. 18th Street New York, N. Y.

Cena 50c

Vsoto lahko pošljete v znamkah po 2 ca. 3 cente, če prebivate v Združenih državah.

Posebna priloga:

Trije semljevidi v barvah: EVROPA LETA 1914.; EVROPA PRED SEDANJO VOJNO; EVROPA L. 1940

NAROČITE GA ŠE DANES

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto tudi prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 [illegible] eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri assessmentu $1.[illegible] tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reč[illegible] je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina [illegible] gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vsekej kakor hitro kateri teh članov preneha biti [illegible] SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj [illegible] tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako [illegible] naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista [illegible] in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, [illegible] tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00		Za Cicero in Chicago je....$7.[illegible]	
1 tednik in	4.80	1 tednik in	4.[illegible]
2 tednika in	3.60	2 tednika in	3.[illegible]
3 tednike in	2.40	3 tednike in	2.[illegible]
4 tednike in	1.20	4 tednike in	1.[illegible]
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.[illegible]

Za Evropo je.....$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....